

עין משפט‏¹ **נר מצוה**

¹ ו א מיי פ"א מהלכות מגילה הלכה ו:

¹ ב ג ד ה מיי שם הלכה ד ה ו סנה עשין ד טוש"ע א"ח סי' תרפח סעיף ג:

רבינו חננאל

קורין אותה אלא בזמנה. ר' יהודה אליבא דמאן אי נימא אליבא דר' עקיבא אפי' בזמן הזה קורין אותה בי"א ובי"ב ובי"ג. והא תקנת אנשי כנה"ג הן. אלא ודאי ר' יהודה אליבא דרבנן ובזמן שהשנים כתיקנן וישראל שרוין על אדמתם מיהא קורין בי"א ובי"ב. תיובתא דר' יוחנן. איכא דאמרי א"ר [יוהנן] ז"ל המשנה דברי ר' עקיבא הן. אבל חכ"א בזמן הזה הואיל ומסתכלין (א) בה. האבינים מסתכלין בקריאת המגילה כי בעת קריאת המגילה מחליקין מעות פורים לעניים ומשלחין להן מתנות אין קורין אותה אלא בזמנה בי"ד תניא גמי הכי. רב אשי קשיא ליה ומי א"ר יהודה הכי אבל בזמן הזה הואיל ומסתכלין בה אין קורין אותה אלא בזמנה. והאי (ג) שאמר גאון ז"ל כך אנו שונין ומסתכנין. ופירש אם השנים כתיקנם שיכולין ישראל להעמיד תהותיהן ואין עליהן סכנה (ג) אין קורין אותה אלא בזמנה. אבל אנו כן שנינו. א"ר יהודה אימתי מקום שנכנסים בב' ובה' אבל מקום שאין נכנסים אין קורין אותה אלא בזמנה. מקום שנכנסים בב' ובה' מיהא קרינן בי"א ובי"ב ואפי' בזמן הזה. ושמיע ליה לרב אשי דאיכא מאן דתני לה לברייתא כר' יוסי בי"ר יהודה (ז) דוקא הוא דלא תקשי לך דר' יהודה אדר' יהודה: כרכין המוקפין חומה מימות יהושע בן נון קורין בט"ו. ואקימנא בגמ' פרידם. כתיב הכא על כן היהודים הפורים היושבים בערי הפרוות עושים את יום ארבעה חם. וכתיב התם לבד מערי הפרזי. מה להלן דכתיב הפרוי וקרי להני פרוי ומוקפות חומות דבהיהודן מימות יהושע בן נון כמו הגן קורין בט"ו. ואימא מוקפין חומה קורין בי"ד וט"ו. ופרקינן אי הוה כתיב את יום וי"ד וט"ו כדקא אמרת. השתא כתיב את יום ארבעה עשר ואת יום חמשה עשר. שמעינן הני בי"ד והני בט"ו לית מאן דעביד ב' ימים לכלל (א) מקום ומקום יומו יום אחד. תוב ליכא למימר דמוקפין אי בעו בי"ד אי בעו בט"ו דהא פדשינן לעיל מדכתיב ומניחן דייקנין דכל חד בזמנו. וזמנו של זה לא זמנו של זה. כלומר אין הפרזים קורין בט"ו ולא המוקפין בי"ד. ואומרי' בי"ג כלומר מוקפין אי בעו בט"ו אי בעו בי"ג. ופרקינן כשושן מה שושן אע"ג דלא מוקפת חומה מימות יהושע בן נון היא מיהא כיון דהיא מוקפת חומה קרו בט"ו אף כל שהיא מוקפת חומה קרו בט"ו. ואיתקש זכירה לעשייה דכתיב והימים האלה נזכרים ונעשים. מתני' דלא כר' יהושע בן קרחה דתני מוקפין חומה מימות אחשוורוש קורין בט"ו

ועוד
דאמר רב חסדא מ"ם וסמ"ך כו'. השתא סלקא דעתך דמנלפך מיירי בסתומות ותימיה דזמנסכת שבת פרק הצונה (דף קד. ושס) משמע איפכא מדקאמר התם בשלמא פתוח ועשאו סתום עליווי עלייה דאמר רב חסדא כו' אלא סתום ועשאו פתוח גרועי גרעיה דא"ר ירמיה מנלפ"ך [נזפים אמרום] אלאמא מנלפ"ך איירי צפתומות ואור"י דגמ' [דשבת] מסיק ליה וקתני דידע מתחילה מילמיה דרב חסדא וגם איירי ליה מעיקרלא צפתומות הולרך להעמיד מנלפ"ך צפתומות ולא תקשה דרב חסדא והכל ה"ק ותסבגלא והכתיב אלה המלות והן קושיא איתומב צין צפתומות צין צפתומות ועוד אמ"ל דסתומות איירי לכתיב תקשה והאמר רב חסדא מ"ס וסמ"ך וכו' וכן פיר'ת וז"ל שהגיה בספר הישר מנלפ"ך נזפים אמרום כמו קול נזופך (ישעיה נב) נציאים. נזפים מהר אפרים (שמואל ב' ה') ממאחיתם נציאים (מלפזים^ל) שעמדו להם לישראל והיו נזפים הללו לאחר ששרף אמון את המורה^ע ומשום לשון נופל על הלשון נקרא מנלפ"ך בלשון נזופך ותסבגלא והכתיב אלה המלות ועוד והאמר רב חסדא מ"ס וסמ"ך שבלוסות וכו' ומשני אין מהוי הוי ולא קשיא מידי דרבי ירמיה מוקי לה צפתומות וכי מטי צמגילה פריך מהא דרב חסדא דהכי אורמיה זיל הכא קא מדחי ליה מאלה המלות נמי פריך ומשני שפיר ומתוך הסוגיא דמגילה ושבת מוכח כדרייהו ורבי ירמיה קאמר מנלפ"ך נזפים אמרום אפתומות ואסתומות וכדמסיק הש"ס^ב:

מצטלן

עשר אתא ^א את ופסיק הני בארבעה עשר והני בחמשה עשר ואימא פרוזים בארביסר מוקפין אי בעו בארביסר אי בעו בחמיסר אמר קרא ^ב בזמניהם ^ג זמנו של זה לא זמנו של זה ואימא ^ד בתליסר כשושן אשכחן עשייה זכירה מזלן אמר קרא ^ה והימים האלה נזכרים ונעשים ^ו איתקש זכירה לעשייה. מתני' דלא כי האי תנא דתניא רבי יהושע^ז בן קרחא אומר כרכין המוקפין חומה מימות אחשוורוש קורין בחמשה עשר מ"ט דרבי יהושע בן קרחא כי שושן ימה שושן מוקפת חומה מימות אחשוורוש וקורין בחמשה עשר אף כל שמוקפת חומה מימות אחשוורוש קורין בחמשה עשר ותנא דידן מ"ט יליף פרוי פרוי כתיב הכא ^ח על כן היהודים הפרזים^ט וכתיב התם ^י לבד מערי הפרזי הרבה מאד מה להלן ^{יא} מוקפת חומה מימות יהושע בן נון אף כאן ^{יב} מוקפת חומה מימות יהושע בן נון בשלמא רבי יהושע בן קרחא לא אמר כתנא דידן דלית ליה פרוי פרוי אלא תנא דידן מ"ט לא אמר כר' יהושע בן קרחא מ"ט דהא אית ליה פרוי פרוי^{יג} הכי קאמר אלא שושן ^{יד} דעבד' כמאן לא כפרזים ולא כמוקפין אמר רבא ואמרי לה כדי ישאני שושן הואיל ונעשה בה גם בשלמא לתנא דידן היינו דכתיב ^{טו} מדינה ומדינה ועיר מדינה ומדינה לחלק בין מוקפין חומה מימות יהושע בן נון למוקפת חומה מימות אחשוורוש עיר ועיר נמי לחלק בין שושן לשאר עיירות אלא לרבי יהושע בן קרחא בשלמא מדינה ומדינה לחלק בין שושן לשאר עיירות אלא עיר ועיר למאי אתא אמר לך רבי יהושע בן קרחא ולתנא דידן מי ניהא כיון דאית ליה פרוי פרוי מדינה ומדינה למה לי אלא קרא לדרשה הוא דאתא וכדדבי"י יהושע בן לוי הוא דאתא דאמר רבי יהושע בן לוי ^{טז} כרך וכל הסמוך לו וכל הנראה עמו נידון ככרך עד כמה אמר רבי ירמיה ואיתימא רבי חייא בר אבא ^{יז} כמחמתן לטבריא ^{יח} ולימא מיל הא קא משמע לן דשיעורא דמיל כמה הוי כמחמתן לטבריא ^{יט} ואמר רבי ירמיה ואיתימא רבי חייא בר אבא מנצפ"ך צופים אמרום ותסברא והכתיב ^כ אלה המצות ^{כא} שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה ועוד האמר רב חסדא מ"ם וסמ"ך שבלוחות

חומה מימות אחשורוש לשאין מוקפין מימות אחשורוש^ב: עיר ועיר למאי. הכי כל הפרזים שזין וכל המוקפין שזים ואין חילוק צין עיר ועיר: ובר' יהושע בן לוי. ובחלוק לא איירי כלל אלא ה"ק כל עיר ועיר הסמוך למדינה שמהא כמותה: נידון ככרך. וקורין בט"ו הסמוך לע"ג שאינו נראה נראה לע"פ שאינו סמוך הכי מפרש לקמן^ג: עד כמה. חשיב לה סמוך: מנצפ"ך. כפל אותיות: צופים אמרום. נביאי הדורות:

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה

ואוקי לה להך ברייתא. דלעיל כרבי יוסי צר יהודה: אימתי. מקדימים: מקום שנכנסים כו'. צמקוס שבת דין קצוע והכפרים נכנסים שם ליום הדין כשיש להם הרביע: אבל מקום שאין נכנסין. דהך הקדמה לאו קולא היא לכפרים אין קורין אותה אלא צמנה: משום דקשיא ליה כו'. צתמיה:

הפרזים. עיר שאין לה חומה ומתוך כך ישיבתה נפוך ופרוז ומרוסקין משכונה לשכונה: מוקפין בט"ו. שהרי שני ימים כתובין שם ומדקבע י"ד לפרוזם שדייה ט"ו למוקפין: כ"ה כ"ה כ"ה ועשרה עשר דכתיב צו בשעת הנס: מהודו ועד כוש כתיב. שקיבלו עליהם פורים דכתיב וישלח ספרים^א בכל מדינות המלך אשורוש וגו' לקיים עליהם ולע"ג דלא כתב הודו וכוש כהאי קרא כיון דכתיב בכל מדינות המלך אשורוש הכי מהודו ועד כוש: בדכתיב להיות עושים. מסקנא דקושיא היא ולא מירוצא הוא: ואימא פרוזים בי"ד. דהא קבעיניהו קרא אצל מוקפין דלא קבעיניהו קרא אי צעו צארביסר ליקרו אי צעו צממיסר ליקרו: ואימא מוקפין בי"ג. וקרא דכתיב צתמשה עשר לשושן הוא דקבע דרך שעשו צט"ו צטנה ראשונה: ומשני בשושן. כיון דלא רמו לך הכתוב זמן המוקפין אימת הוא ואשכחן שושן שעשו צט"ו מסתבגלא שאותו היום שיר למוקפין: אשכחן עשייה. דמשתה ויום טוב שמהא לפרוזם צי"ד ומוקפין צט"ו: זכירה. קריאת המגילה: מזלן. שנקבע להם זמן לפרוזם צארבעה עשר הא כהאי קרא דעל כן היהודים הפרזים היושבים צערי הפרזות עושים את יום ארבעה עשר וגו' עשייה הוא דכתיבא: איתקש זכירה לעשייה. הלכך זמן אחד להם: ובכתיב התם. צביאת הארץ צימי משה ויהושע לצד מערי הפרזי הרבה מאד: מה להלן מימות יהושע. ולא גרסינן מה להלן מוקפין חומה מימות יהושע דהא פרוזם לאו מוקפין חומה מינו: אף כאן מימות יהושע. אף פרוזם האמור כאן צמעשה המן צפרזי דיהושע קאמר ולע"ג דללחר כן נעשה מוקף הוי פרוזם לענין מגילה: פרוי פרוי. לא גמיר^א גזירה שיה מרביע ואין אדם דן גזירה שיה מעגממו^ב אלא אם כן קיבלה מרבו: הכי קאמר אלא שושן דעבדה כמאן. אי ילפינן הך גזירה שיה היאך עשו אותן שצושון צט"ו הא פרוי הוא ולא ידעינן צה שהוקפה מימות יהושע: הואיל ונעשה בה גם. שניתן להם גם מחר לעשות כדת היום להרוג צשונאיהם שני ימים על כרחן לא נחו עד ט"ו וכן קצעה לדורות: מדינה ומדינה עיר ועיר. גצי זכירה ועשייה כתיב והימים האלה נזכרים ונעשים וגו' משמע מדינה ומדינה כמנהגה ועיר ועיר כמנהגה למדנו שיש מנהג חלוק צמדינות ומנהג חלוק צעיירות לחלק צין שושן לשאר עיירות ולע"פ שאף היא צכלל פרוזם הוקצעה צט"ו:

הכי גרסינן אלא להי יהושע בן קרחא דכתיב ^א על כן היהודים הפרזים^ב וכתיב התם ^ג לבד מערי הפרזי הרבה מאד מה להלן ^ד מוקפת חומה מימות יהושע בן נון אף כאן ^ה מוקפת חומה מימות יהושע בן נון בשלמא רבי יהושע בן קרחא לא אמר כתנא דידן דלית ליה פרוי פרוי אלא תנא דידן מ"ט לא אמר כר' יהושע בן קרחא מ"ט דהא אית ליה פרוי פרוי^ו הכי קאמר אלא שושן ^ז דעבד' כמאן לא כפרזים ולא כמוקפין אמר רבא ואמרי לה כדי ישאני שושן הואיל ונעשה בה גם בשלמא לתנא דידן היינו דכתיב ^ח מדינה ומדינה ועיר מדינה ומדינה לחלק בין מוקפין חומה מימות יהושע בן נון למוקפת חומה מימות אחשוורוש עיר ועיר נמי לחלק בין שושן לשאר עיירות אלא עיר ועיר למאי אתא אמר לך רבי יהושע בן קרחא ולתנא דידן מי ניהא כיון דאית ליה פרוי פרוי מדינה ומדינה למה לי אלא קרא לדרשה הוא דאתא וכדדבי"י יהושע בן לוי הוא דאתא דאמר רבי יהושע בן לוי ^ט כרך וכל הסמוך לו וכל הנראה עמו נידון ככרך עד כמה אמר רבי ירמיה ואיתימא רבי חייא בר אבא ^י כמחמתן לטבריא ^{יא} ולימא מיל הא קא משמע לן דשיעורא דמיל כמה הוי כמחמתן לטבריא ^{יב} ואמר רבי ירמיה ואיתימא רבי חייא בר אבא מנצפ"ך צופים אמרום ותסברא והכתיב ^{יג} אלה המצות ^{יד} שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה ועוד האמר רב חסדא מ"ם וסמ"ך שבלוחות

בנס

חומה מימות אחשורוש לשאין מוקפין מימות אחשורוש^ב: עיר ועיר למאי. הכי כל הפרזים שזין וכל המוקפין שזים ואין חילוק צין עיר ועיר: ובר' יהושע בן לוי. ובחלוק לא איירי כלל אלא ה"ק כל עיר ועיר הסמוך למדינה שמהא כמותה: נידון ככרך. וקורין בט"ו הסמוך לע"ג שאינו נראה נראה לע"פ שאינו סמוך הכי מפרש לקמן^ג: עד כמה. חשיב לה סמוך: מנצפ"ך. כפל אותיות: צופים אמרום. נביאי הדורות: צנס

שנוסף בנוסח הכתי" (דק"ם עי"ש): [כ ס"א נמי (גליון): [ג צ"ל צופים] (גליון): [מ שנוסף בנוסח הכתי" (דק"ם עי"ש): [כ ס"א נמי (גליון): [ג צ"ל צופים] (גליון): [נ ובכמה כתי"י הגי' מוקפין דידהו (ועי' ר"ח): חשק שלמה על רבינו חננאל

מסורת הש"ס

עם הוספות

[א] [לקמן דף ז': ה.].
[ב] [צ"ק סה': ע"ו נב:].
[ג] לעיל ע"א לקמן ד:
[ד] לקמן יז.
[ה] [לקמן ג:].
[ו] [פסחים מו:].
[ז] [שבת קד:].
[ח] [יומא פ. ממורה טו.]
[ט] תו"כ סוף בחוקות, ט) פסחים דף סו.
[י] [לקמן דף יד:].
[יא] סנהדרין קג: ע"ש.
[יב] [ועי' מוספות שבת קד. ד"ה גרועין].

הגהות הגר"א

[א] [ב] גמ' (מוקפת חומה).
מל"מ [ט] [וכן מתקן (ש"ס): [ג] שם דעבדא. רשום קו עליו למתקן:

תורה אור השלם

א) על פן היהודים הפרזים הישבים בערי הפרוות עשים את יום ארבעה עשר לחדש אדר שמחה ומשחה ויום טוב ומשלוח מנות איש לבעהו: (אסתר, ט)
ב) לקיים עליהם להיות עשים את יום ארבעה עשר לחדש אדר ואת יום חמשה עשר בו ככל שנה ושנה: (אסתר, ט)
כא)

ג) לקיים את ימי הפרים האלה במונחים באשר קיים עליהם מרדכי היהודי ואסתר המלכה וכו'
אשר קימו על נפשם ועל זרעם דברי הצלות וצחקם: (אסתר, ט)
לא)

ד) והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור משפחה ומשפחה מדינה ומדינה ועיר ועיר וימי הפרזים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מלמעם: (אסתר, ט)
חח)

ה) כל אלה ערים בצרת חזקה גבהה דלתים וקריה לבד מערי הפרזי הרבה מאד: (דברים, ג)
ה) אלה המצות אשר צוה יי את משה אל בני ישראל בחר סיני: [ויקרא, כז]
יד)

ליקומי רש"י

[נדפס בסוף המסכת]

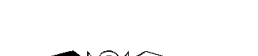
הגהות וצינונים

[א] [גי' רי"ף רב] (גליון): [ב נדצ"ל כלל ובכ"ה: [ג] בכתי"י נוסף ואימא מוקפין בתליסר (וכ"ה) (כרש"י):
[ד] [תוספתא פ"א ושם אי' רבי יהודה ב"ק] (גליון): [ה] בכתי"י הגידסא כתיב הכא היושבים בערי הפרוות, וכ"ה ישר מאד (דק"ס): [ו] בכתי"י אנו הכי קאמרינן: [ז] בכתי"י וראשונים הגי' אלא קרא יתירא הוא לבדריב"ל דאמר רבי"ל כרך וכו' (ועיין ר"ח): [ח] יש להוסיף וישלח ספרים וגו' בכל מדינות (אסתר, ט) כ-כא) (רש"ש): [ט] בכתי"י נוסף להך גז"ש: [י] כך היא הגי' בכתי"י (ועי' מהר"ץ חיות), ורש"י בגידסו בא למחוק שפת יתר בכתי"י אלא כל מקום:

א) עיין צנחן ערך סלל א.
ב) הרמב"ן מנלמחות כתב דזה הלשון וזו היא גירסתו של רבינו האי גאון ז"ל.
ג) ספר אצל זמנו שזין מסתנין שרלא צמיסין אין קורין סי. וכ"ה בחי"ף ז"ל.
ד) נראה דספר ז"ל ומתקיא ליה דר"י אדר"י אמר מאן דתני לה כר"י צרי' דוקא וכו'.
ה) נראה דז"ל אלא לאחר מדינה ומדינה ואשמעינן דכל הסמוך וכו':

מסורת הש"ס
עם הוספות

(א) נדרים לו: (ב) מו"ק כח: וע"ע סנהדרין דף צדג: (ג) נעי' מוס' צ"ק ג' דף ג: ד"ה כדמתרגס]. (ד) פסהלרין דף גג: (ה) [ס' גז]. (ו) עיין לקמן טו. וברש"י לקמן דף יד. ד"ה נבואה, (ז) פסהלרין שס ע"ע]. (ח) סנהדרין דף מד, (ט) עירובין סג: [פסהלרין סס], (י) וע"ע סנהדרין דף מד. תורה חיישנין, (כ) דברים לג ד, (ל) עי' ב"ק פב: סוטה מט:, (מ) נועי' מוס' עירובין סג: דגסוי וילך ע"ע חגור"צ כאן אות יג ובעירובין שם, (נ) נועי' מוס' שנת קכת. ועירובין טו: ד"ה כחמינה ונמו"ק ת. ד"ה נקפא ולקמן כ. ד"ה דכמיז ונמוות מד: ד"ה מנחחס].

גליון הש"ס

גמ' שכחום וחזרו ויסדרום. לקמן יח ע"א סוכה מד ע"א: שם אונקלוס הגר אמרו. עי' ירושלמי דמסכתין פ"א הלכה ט: שם כמספדא דאחאב. עי' צ"ק יז ע"א מוד"ה והלא: רש"י ד"ה ויקראו בו בספר עזרא כתיב. עי' סוכה יז ע"א ברש"י ד"ה לאו ההר ומ"ש שס: תוס' ד"ה מבטלין בו והלא אחר בו. עי' פסקי מוס' ערכין אות יט:

ליקוטי רש"י

[נדפס בסוף המסכת]

תורה אור השלם

(א) אלה המצות אשר צוה יי את משה אל בני ישראל בחר סיני: [ויקרא כז לד]

(ב) ויקראו בקספר בתורת האלהים מפרש ושום שכל ויבינו במקרא: [נהמיה ת, ח]

(ג) ביום ההוא יגדל המספד בירושלים כמספר הדרדומין בבקעת מגדון: [זכריה יב, יא]

(ד) וראיתי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה אבל חרדה גדלה נפלה עליהם ויגברו בהחבא: [דניאל ג, יז]

(ה) והמים האלה נזפרים ונעשים ככל דור ודור משפחה ומשפחה מדינה ומדינה ועיר ועיר וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים ויזכרו לא יסור מן העם: [אסתר ט, כח]

(ו) ויהי ביהות יהושע ביריהו וישא עיניו וירא והנה איש עומד לגדרו וחרבו שלופה בידו וגלד יהושע אליו

ויאמר לו הלנו אתה אם לצרינו: ויאמר לא פי אני שר צבא יי עתה באתי ויפל יהושע אל פניו ארצה וישתחו ויאמר לו מה אדני מדבר אל עבדו: [יהושע ה, יג-יד] (ז) וישמו העם את כל הפהמה אשר מצפון לעיר ואת עקבו מים לעיר וגלד יהושע בלילה ההוא בתוך העמק: [יהושע ה, יג] וישלחם יהושע וילכו אל המארב וישבו בין בית אל ובין העי מים לעי וגלד יהושע בלילה ההוא בתוך העם: [יהושע ה, ט]

בנם היו עומדין. שהיתה חקיקתן משני עצמיהן הלך שאר אומות

יש להן מקום דצק אלא מ"ס וסמ"ך היתה צאיר (ודוקא כסמומייס) ^[?]

ואפשר היה לו לתוך הק (צרייתא ^[?]) דרצ חסדא כסמומין וכי אחר

הך דרצי ירמיה כסמומין והכי מוכח בפרק הצונה כמסכת שנת אלא

הא פריך ^[?] לה מילתא דשויה לתרוייהו:

^[?] מהוה הוו בו. ואורחא דסוגיא

דגמי' (להקשות) ^[?] דצר שאינו עד

דטרט ומעמידה על צורייה מפי רצי

ע"כ: ש"א ירבו מחלוקת. לפרש

מקראות הסמומיס: קיז משיח. כספר

דניאל: ויקראו בספר תורת ^[?] האלהים

וגו'. ° כספר עזרא כמיז: זה מקרא.

לשון עצמי של חומש: הפסוקים.

היאך נפסקין: פיסקי הפעמיים.

הנגינות קרייין טעמיס: אלמלא

תרגומא דהאי קרא בו. שלא מלינו

ככל המקרא הספד להדדרימון כצקעת

מגידו ויונתן תרגמו לשני הספידות

הדדרימון כרמות גלעד (מלכים א כז)

ויאשיהו כצקעת מגידו כדמפרש

כספר מלכים (ז כג): דאינהו נביאי.

שנתנצלו לישראל כשליחותו של מקום

והוא לא נשתלח לישראל כשום נצואה:

מאי טעמא איבעיתו. דכמיז כקרא

אצל חרדה גדולה נפלה עליהם

ויצרתו כהצנח: מו"ייהו. שר של

כל אדם למעלה: ל"גישוף. ילג:

וישרא במעמדן. עומדין על תמידי

לצור כשעת הקרנ ^[?] כדמתן כמסכת

תענית (דף כו.) תשמרו להקריצ לי

כמועדו היאך שומר ^[?] אס אינו עומד

על גציו מיקנו נציאים הראשונים כ"ד

משמרות על כל משמר ומשמר היה

מעמד כו': והיכי עביד הכי.

שהשתמוה לו דכמיז ויפול על פניו

וישתחו: אמש ביטלתם בו. כתשובה ^[?]

שהסיצ עמה צאתי אנו למדין מחלת

דצרי ^[?] המלאך האשימן כשני דצרים

אמש כלומר כשהעריצ היום היה לכם

להקריצ תמיד הערצ וצטלתם אותו

ונשתהיטם כמארצ העיר חנס שאין

זמן מלחמה כלילה [משמחשך]: ועכשיו.

שהוא לילה היה לכם לעסוק כמורה

שהרי אינכם נלחמים כלילה: עתה

באתי. על של עכשיו: מיד וילין יהושע

בלי"ה ההוא בתוך העמק. לא צאיתו

הלילה כמיז אלא כלילה שצר על העי

והכי קאמר מיד חזר יהושע מדצרי

וכשנא לילה אחר כמזור עסק כמורה:

הא

דאינהו נביאי ואיהו לאו נביא ^ו

איהו עדיף מיניה חזא ואינהו לא חזו וכי מאחר דלא חזו מ"ט איבעיתו

אע"ג דאינהו לא חזו מזלייהו חזו אמר רבינא שמע מינה האי מאן דמיבעית אע"ג דאיהו לא חזי מזליה חזי

מאי תקנתיה ^ו ליקרי ק"ש ואי קאים במקום הטנופת ליגשוף מדוכתיה ארבע גרמידי ואי לא ^ו לימא הכי עיזא

דכי טבחי שמינא מינאי: והשתא דאמרת ^ו מדינה ומדינה ועיר ועיר לדרשה ^ו משפחה ומשפחה למאי אתא

אמר רבי יוסי בר חנינא להביא משפחות כהונה ולויה שמבטלין עבודתן ובאין לשמוע מקרא מגילה דאמר

רב יהודה אמר רבי ^ו כהנים בעבודתן ולוים בדוכנן וישראל במעמדן כולן מבטלין עבודתן ובאין לשמוע

מקרא מגילה תניא נמי הכי כהנים בעבודתן ולוים בדוכנן וישראל במעמדן כולן מבטלין עבודתן

ובאין לשמוע מקרא מגילה מכאן סמכו של בית רבי שמבטלין תלמוד תורה ובאין לשמוע מקרא

מגילה קל וחומר מעבודה ומה עבודה שהיא חמורה ^ו מבטלינן תלמוד תורה לא כל שכן ועבודה

חמורה מתלמוד תורה והכתיב ^ו ויהי בהיות יהושע ביריהו וישא עיניו וירא והנה איש עומד לגדרו [וגו']

וישתחו (לאפיו) ^ו והיכי עביד הכי והאמר רבי יהושע בן לוי אסור לאדם שיתן שלום לחבירו כלילה

חיישינן שמא שד הוא שאני התם דאמר ליה כי אני שר צבא ה' ודלמא משקרי ^ו גמירי דלא מפקי

שם שמים לבטלה ^ו אמר לו אמש בטלתם תמיד של בין הערבים ועכשיו בטלתם תלמוד תורה אמר

לו על איזה מהן באת אמר לו ^ו עתה באתי מיד ^ו וילין ^ו יהושע כלילה ההוא בתוך העמק אמר רבי יוחנן

[וכן איתא בסנהדרין מד ע"ב ועי' בתוס' דהכא ד"ה וילן וכי אמר רבי יוחנן מלמד שהלך בעומקה וכו' ויע"ש בתוס' ד"ה מיד וילך וכי] [גליון], ובקצת כת"י וראשונים וכו"ה בעי' הנוסח כאן וילן יהושע וכו' בתוך העם וכתיב בתוך העמק אמר (ועי' הגי' הב"ה בעירובין): [ד] צ"ל אלא מ"ס פתומה וסמ"ך היתה באויר (דק"ס ע"פ כת"י), וברש"י שבע"י הנוסח מקום דבק באור (גליון), ונראה שהכוונה לדברי רש"י שטכאן עד סוף הדבור הבא: [טז] צ"ל בתרייתא, פי' קושיא שניה (הגר"ש מדרסו"א עיי"ש), ובכת"י ורש"י שבע"י ליתא תיבה זו כלל, וכ"ה נכון (דק"ס): [יז] נ"א פריק (גליון), וכ"ה בכת"י: [יח] נ"א פריק (גליון), ועי' רש"י: [יט] צ"ל לתרגין (גליון): [כ] ברש"י שבע"י בשעת הקרבנות: [כא] בכת"י נוסף היאך הוא שמור (דפו"י) אם אינו: [כב] ברש"י שבע"י פתשובה: [כג] בדפו"י דבריהן: [כד] יהושע] (גליון): [כה] יש להוסיף [ועיר ועיר] (ע"פ כת"י):

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה

ג. מבטלין כהנים מעבודתן לשמוע מקרא מגילה. וקשה אמאי מצטלין ° והלא אחר הקריאה יש הרצה שהות לעבודה

ויש לומר דכיון דמשהליר היום היו זמן עבודה והס מניחין אותה כשציל הקריאה משום הכי קרי ליה ציטול וא"ת ויעשו עבודתן מיד ואחר כך יקראו המגילה לצדם וי"ל דטוץ לקרות עם הצנור משום דהוי טפי פרסומי ניסא:

חיישינן שמא שד הוא. פירש ריב"א דדוקא חוץ

לעיר [היכא דשכימי מויקין] כגון

כשדה וכלילה וכן היה יהושע צר על

יריחו כשדה רחוק ממחנה ישראל

אצל כמקום שצני אדם מו"יין אין

לחוש דלל"כ אדם שאמר לנו [כלילה

צעיר] כחצו גט ללשתי היכי כחצין

ניחוש שמא שד הוא [ולא נכחז] עד

דנחשו ליה כצואה דכצואה ולא אשכחן

דפריך ליה גמרא אלא גצי מי שהושלך

צנור פרק התקצול (גיטין דף טו. וס"ו):

אמש בטלתם תמיד של בין

הערבים. קשה אמאי

כטלוהו כשלמא תלמוד תורה כטלו

לפי שהיו צרים על העיר כל ישראל

אצל הכהנים אמאי לא היו מקריצים

התמיד וי"ל לפי שהארון לא היה

כמקומו כדאמר פרק הדל (עירובין דף

סו:.) והכהנים נושאין את הארון וא"ת

והיכי משמע ליטנא דקרא דכטלו

התמיד ותלמוד תורה ויש לומר

דה"פ מדקאמר הלנו אתה הכי קאמר

כשציל תלמוד תורה צאת דכמיז ^ו

תורה לזה לנו אס לזרינו או כשציל

הקרצנות שמגינים עלינו מזרינו ^ו:

עתה באתי. פי' ריב"ן על תלמוד

ועתה כחצו לכס [את] השירה הוא

(דברים לא): ^(ט) **וילין יהושע בלי"ה**

ההוא בתוך העמק. לא כמיז כהאי

קרא קן אלא כשצר על יריחו כמיז

וילן כלילה ההוא כמך העס וכשצר

על העי כמיז וילן ^ו כלילה ההוא כמך

העמק ודכן הש"ס הוא לקצר

הפסוקים ולערס יחד כמו ונתן

הכסף וקס לו (ערכין דף לג.) ^ו:

מלמד

פרעה חגירא בבקעת מגידו ^{(ז) (ט)} וראיתי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים

אשר היו עמי לא ראו את המראה אבל חרדה גדולה נפלה עליהם ויברחו

בהחבא מאן נינהו אנשים ^ו אמר ר' ירמיה ואיתימא רבי חייא בר אבא זה

חגי זכריה ומלאכי ^ו אינהו עדיפי מיניה ואיהו עדיף מינייהו אינהו עדיפי מיניה

אע"ג דאינהו לא חזו מזלייהו חזו אמר רבינא שמע מינה האי מאן דמיבעית אע"ג דאיהו לא חזי מזליה חזי

מאי טבחי שמינא מינאי: והשתא דאמרת ^ו מדינה ומדינה ועיר ועיר לדרשה ^ו משפחה ומשפחה למאי אתא

אמר רבי יוסי בר חנינא להביא משפחות כהונה ולויה שמבטלין עבודתן ובאין לשמוע מקרא מגילה דאמר

רב יהודה אמר רבי ^ו כהנים בעבודתן ולוים בדוכנן וישראל במעמדן כולן מבטלין עבודתן ובאין לשמוע

מקרא מגילה תניא נמי הכי כהנים בעבודתן ולוים בדוכנן וישראל במעמדן כולן מבטלין עבודתן

ובאין לשמוע מקרא מגילה מכאן סמכו של בית רבי שמבטלין תלמוד תורה ובאין לשמוע מקרא

מגילה קל וחומר מעבודה ומה עבודה שהיא חמורה ^ו מבטלינן תלמוד תורה לא כל שכן ועבודה

חמורה מתלמוד תורה והכתיב ^ו ויהי בהיות יהושע ביריהו וישא עיניו וירא והנה איש עומד לגדרו [וגו']

וישתחו (לאפיו) ^ו והיכי עביד הכי והאמר רבי יהושע בן לוי אסור לאדם שיתן שלום לחבירו כלילה

חיישינן שמא שד הוא שאני התם דאמר ליה כי אני שר צבא ה' ודלמא משקרי ^ו גמירי דלא מפקי

שם שמים לבטלה ^ו אמר לו אמש בטלתם תמיד של בין הערבים ועכשיו בטלתם תלמוד תורה אמר

לו על איזה מהן באת אמר לו ^ו עתה באתי מיד ^ו וילין ^ו יהושע כלילה ההוא בתוך העמק אמר רבי יוחנן

מלמד

עין משפט

נר מצוה

ה א מ"י פ"א מהלכות מגילה הלכה א סמג עשין ד טור ש"ע א"ח סי' תרפו סעיף ב:

רבינו חננאל

אמרוס. כלומר האותיות הללו חכמים תקנוס. ואקשינן ואלה המצות שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה ופרקינן לעולם מתוקנים היו וכן היה מסורת בידם מהנביאים להיות הפתוחים באמצע תיבה. והסתומים בסוף תיבה ושכחום וחזרו הצופים ויסדרום. והוא עוד אמר תרגום של תורה אונקלוס הגר אמרו מפי ר' אליעזר ור' יהושע כאשר למדו אותו כך לימדהו לאחרים. ושל נביאים יונתן בן עוזיאל אמרו כמו שהיה מסורת בידם של חכמים מפי חגי זכריה ומלאכי. ותרגום של כתובים נמנע מן השמים לגלותו משום דאית ביה קץ משיח. ואקשינן והא תרגום של תורה בימי עזרא הוה דכתיב (ויכתבו) [ויקראן] בספר תורת האלהים מפורש. ואמרין מפורש זה תרגום ושום שכל אלו פסוקים ויבינו במקרא זה פיסוק טעמים ואמרי לה אלו המסורות. ופרקינן אין תרגום מיהוה הוה בידיהו מקמי עזרא ושכחווה רובא דאינשי ואתא אונקלוס ויסידיה למיקרי ביה בצבור. מיהו מילי דאורייתא מגלילין. כלומר רובן מפורשין הן אבל של נביאים מסותמין הן דהא לולי התרגום של זה הפסוק ביום ההוא יגדל המספד בירושלם כמספד הדריםון וגו'. לא הוינן ידעינן פירושא דהאי פסוקא ולפיכך נודעזע העולם שגילה הטעמים שהיו נעלמים. וראיתי אני דניאל לבדי המראה וגו'. מאן נינהו אנשים שהיו עמו זה חגי זכריה ומלאכי. ולמה נפלה חרדה גדולה עליהם. דאע"ג דאינהו לא חזו מזלייהו חזו: וכיון דמדינה ומדינה ^[ט] (הוא) לדרשה הוא דאתין כדארמן משפחה [ומשפחה] מאי דדשת בה ואסיקנא משפחות כהנים ולוים. וכדתניא כהנים המתעסקין בעבודתן ולוים בדוכנן וישראל במעמדן כולן מבטלין עבודתן ובאין לשמוע מקרא מגילה מיכן סמכו של בית ר' שמבטלין תלמוד תורה ובאין לשמוע מקרא מגילה אם הכהנים מבטלין עבודתן ת"ת לא כל שכן. ואקשינן וכי עבודה חמורה מדברי תורה והכתיב ויהי בהיות יהושע ביריהו וישא עיניו וירא והנה וגו' ויאמר לא כי אני שר צבא ה' עתה באתי. א"ל אמש כטלתם תמיד של בין הערבים ועכשיו כטלתם ת"ת. ועל איזה מהן באת. א"ל עתה באתי. כלומר על ת"ת שכלתם אותו עתה. הנה ת"ת חמור מעבודה ופרקינן התם גבי יהושע ת"ת דכל ישראל ולפיכך חמור מעבודה. אבל